

bok recensioner

Psykiatri i vårdyrkesutbildningen

EVA KÅHRE:

Psykiatrisk sjukdomslära

Esselte studium 226 s, kr 44: —
inkl moms

BARBRO GUSTAFSSON, MARIANNE JANSSON, ELISABET SJÖSTEDT:

Psykiatrisk vårdlära

Esselte Studium 154 s, ca kr 38: —
inkl moms

LENA LUNDH, ELISABETH SJÖSTEDT:

Studiebok i psykiatri

Esselte Studium 62 s, ca kr 13: —
inkl moms

MARIANNE LUNDGREN-NORDMAN, ERLAND WIBERG, PAUL ÅKERSTRÖM:

Psykiatrisk hälso- och sjukvårdslära

CWK Gleerup 209 s

ERLAND WIBERG, PAUL ÅKERSTRÖM:

Psykiska sjukdomstillstånd

CWK Gleerup 102 s

ERLAND WIBERG, PAUL ÅKERSTRÖM:

Psykiska sjukdomstillstånd

Studiehäfte

CWK Gleerup 19 s, ca kr 2: 30
inkl moms

Tillkomsten av gymnasieskolans vårdlinje är bakgrunden till, att nya läromedel i psykiatri har kommit fram. Två lärobokspaket föreligger nu. Det ena är från Esselte studium och omfattar Psykiatrisk sjukdomslära av Eva Kåhre (psykiater) och Psykiatrisk vårdlära av Barbro Gustafsson, Marianne Jansson och Elisabeth Sjöstedt, samtliga sjuksköterskor och lärare i hälso- och sjukvård. Det andra är från Gleerups och består av Psykiska sjukdomstillstånd av Erland Wiberg och Paul Åkerström (psykologer) och Psykiatrisk hälso- och sjukvårdslära av Marianne Lundgren-Nordman (psykiater), Erland Wiberg och Paul Åkerström. Till Gleerups-paketet hör två studiehäften för självkontroll av inläringen. Esseltepaketet har en studiebok, utarbetad av Lena Lundh (sjuksköterska-lärare) och Elisabeth Sjöstedt, som utöver instuderingsfrågor innehåller diskussionsämnen, förslag till studiebesök, grupparbeten och rollspel.

Uppdelningen i en bok om de psykiska störningar, som man möter i den psykiatriska vården och en om bemötande och behandling ter sig rimlig. Liksom i alla vårdyrken kan utbildningens mål indelas i kunskaper, attityd och färdigheter och i psykiatrin kommer kunskapsmålet huvudsakligen att röra psykopatologin, dvs beskrivningen av de psykiska störningarna och deras genes. Man kan konstatera, att det finns en fond av kunskaper i psykiatri, på vilket vårt handlande baseras och som är den gemensamma plattformen för olika aktuella synsätt. Man torde också kunna konstatera, att om kunskaperna ökar, respektive den befintliga kunskapen blir mer spridd, minskar spelrummet för spekulationer. Intet ont i olika synsätt, de är nödvändiga, men det finns en ofruktbar debatt, som bygger på okunnighet och missförstånd. Det är därför an-

geläget, att så tidigt som möjligt under utbildningen lägga en gedigen grund i form av den psykiatriska kunskapsskatten.

Jag blir besviken på båda psykiatriböckerna i detta avseende. Wiberg—Åkerström ger en i det närmaste utslätad skildring, som ej tagit vara på möjligheterna att ge fakta, definitioner och systematik. Att popularisera ett ämne har för dessa författare inneburit att presentera det i allmänna drag. Jag undrar, om det inte är mer didaktiskt att ta fram det som är ovedersägligt och gärna belägga det med siffror. Man bör utnyttja de unga åren att lära sig fakta och vårdlinjen representerar ett studiebegävat urval.

Jag skall nämna ett enda exempel. Man skriver om schizofrenins orsaker, att "en av de mest framförda förklaringarna ser schizofrenin som en till största delen ärftlig åkomma". Detta ger ett onyanserat, kanske felaktigt intryck. Varför inte redovisa kon-kordansen hos enäggiga tvillingar och vad som kommit fram i familje- och adoptionsstudier och härigenom illustrera dels arvets roll, dels miljöfaktorernas spelrum?

Kåhre går en annan väg. Hon deklarerar, att hon har en psyko-dynamisk utgångspunkt och att hon vill förmedla, hur patienten upplever sin värld för att därigenom minska det avstånd, som ofta uppstår mellan patienter och personal. Detta är en lovvärd ambition, som också delvis är väl genomförd. Svagheten med boken är, att den inte ger psykiatrin den allsidiga belysning, som användningen av komplementära synsätt kan ge. Jag tror till exempel, att i vissa fall det avstånd som kan uppstå mellan en patient och personal bäst minskar med att man förstår att patienten är sjuk och därför handlar som han gör. Man behöver med andra ord kunna arbeta både med en medicinsk och

en psykosocial sjukdomsmodell. Vad man framför allt saknar i Kåhres bok är biologiska och socialpsykologiska bidrag, som helt kommer i skymundan för psykodynamiska förklaringar. Också här ett enda exempel. Alkoholism sägs framför allt orsakas av "en bristande förmåga till ansvars-känsla och en mycket låg frustrationströskel", som kan hänföras till "en tidig störning i patientens utveckling närmare bestämt i den orala fasen". Alkoholisthustrun å andra sidan sägs ha haft störningar i den anala fasen men även bristande kvinnlig identifikation med starka aggressiva tendenser. Bortsett från sådana vinklade generaliseringar är det gott om felaktigheter och suddigheter i framställningen. Man kan inte rekommendera någon av dessa böcker.

Så mycket trevligare är det att kunna konstatera, att de båda vårdböckerna ger utmärkta framställningar av den psykiatriska vårdens innehåll och organisation. De bygger båda på en helhetssyn och de är eklektiska i den meningen, att de kan växla mellan olika teoretiska system. De är båda präglade av klokhet, värme och erfarenhet och har utmärkta framställningar om den terapeutiska miljön, patient- och personalroller och hur man skall förhålla sig inför olika grupper av psykiskt störda människor. I stort sett är innehållet likartat i dessa båda böcker. En skillnad utgöres av, att Glerupboken rätt utförligt beskriver de olika yrkeskategoriernas specifika funktioner, medan Esselteboken i första hand lägger tonvikten vid den gemensamma funktionen att skapa en optimal terapeutisk miljö. Båda framställningarna kunde varit mer balanserade. Glerupboken verkar här något statisk, medan Esselteboken försummar att beskriva tex psykologens och kurators funktion. Om ett lagarbete skall fungera, fordras i första

hand kännedom om deltagarnas funktioner.

Esseltebokens framställning av olika psykoteraformer gör på mig ett mer initierat intryck än Glerupboken. Den senare har tagit med insulinbehandling i subkomadoser och hävdar, att den har effekter utöver aptitstimulering och viktökning. Det är i varje fall obevisat. Den unilaterala ECT, som innebär att behandlingen kan genomföras med minimal minnesstörning, är över huvud taget ej nämnd i Esselteboken och felaktigt beskriven i Glerupboken.

När jag jämför dessa båda böcker i övrigt, får jag en känsla av att Glerupboken kunde varit skriven för 5–6 år sedan, medan Esselteboken känns helt aktuell. Glerupboken uppehåller sig mycket vid skillnaden i den psykiatriska vården förr och nu och ägnar en hel del utrymme åt förändringen av den fysiska miljön. Den har också mer inslag av, hur man använder tvångsmedel och bemöter aggressiva patienter. Den ger ett intryck av, att psykiatrin i och med det ändrade huvudmannaskapet har passerat sina svåra år, ser på nuläget med tillfredsställelse, allt är befunnet ganska gott. Esselteboken har inget historiskt perspektiv men tar i stället upp till diskussion, hur psykiatrin fungerar och anknyter ofta till den aktuella debatten. Tack vare att författarna oförskräckt attackerar hela raden av svåra problem, får också denna bok en optimistisk prägel, trots att själva ordet inte nämns.

Jag vill gärna tillägga, att en klar framställning, ett spänstigt språk och fyndiga illustrationer gör Gustafsson—Jansson—Sjöstedt boken till ett särskilt nöje att läsa. Studie boken håller samma höga klass.

Jan-Otto Ottosson

Psykoteraapi av schizofreni

MARGUERITE SECHEHAYE:

I två världar

En schizofren flickas upplevelser
Natur och Kultur 140 s, ca kr 28: — inkl moms

Efter succén med Joanne Greenbergs roman "Ingen dans på rosor" föreligger nu i svensk översättning en berättelse om en annan schizofren flickas upplevelser och tillfrisknande genom psykoteraapi. Boken är skriven av terapeuten och kom ut i Frankrike 1950. Det har alltså tagit över 20 år att få den i svensk översättning. Berättelsen är dock redan tidigare känd för en större svensk publik via en filmatisering som för några år sedan visades i svensk TV.

Bokens första del kallas Själv-iakttagelse och skildrar patienten — Renées upplevelser via författarinnan på ett sätt som ger läsaren förståelse och insyn i en psykotisk människas värld. Detta även om man inte är fackman. Man får följa Renée från fem års ålder, då de första känslorna av överklighet uppträdde. Därefter genom skolårens svårigheter med intensiv ångest och pubertetens katastrof-känsla. Renée blev första gången hänvisad till psykiater vid 14 års ålder då hon vårdades på sanatorium för tbc. Hon kom senare i kontakt med många psykiater och vårdades flera gånger på metalsjukhus och psykiatriska kliniker. Detta är i boken nämnt mycket flyktigt. Eventuella försök med dåtidens medicinska behandlingsmetoder och deras eventuella resultat är överhuvudtaget ej omnämnt.

1930, då Renée var knappt 18 år, kom hon för första gången i kontakt med sin terapeut, psykologen och analytikern, M. S., dvs. förf. Terapin fortgick dagli-

gen i åtta år med några kortare avbrott. Under terapins senare del bodde Renée hos sin terapeut och hennes familj. Man får i denna första del ingående skildrat vägen genom de svåra vändor i klarhetens omänskliga och grymma land, som Renée kallade sin psykotiska värld, till kontakten med Verkligheten och Livet, dvs tillfrisknandet.

Den andra delen av boken som förf. kallar Tolkning beskriver ur psykoanalytisk synvinkel hur förf. ser på Renées sjukdomstillstånd och hur behandlingen lades upp. I denna delen av boken använder förf. en terminologi som torde vara svärbegriplig för en icke fackman. Till en början använde sig terapeuten av en mer ortodox analytisk metodik men övergick senare till en metod som hon kallar symboliskt förverkligande och som hon tidigare beskrivit i "La realisation symbolique". Renée tilläts regrediera till fosterstadiet och fick där i symbolisk form tillfredsställa de tidigt och högradigt frustrerade behoven. Hon fick därefter utvecklas med terapeuten hjälp.

Man får i boken mycket litet beskrivet relationerna och de sociala förhållandena i Renées familj. Vad hade det för betydelse att Renée togs ur sin ursprungliga familj och fick utvecklas i terapeuten familj? Att sådana resonemang skulle kunna vara relevanta visar en episod som förf. nämner om hur hennes man blir inblandad i Renées utveckling i den oidipala fasen i samband med tillfrisknandet. Detta nämns summariskt och de interpersonella relationerna i den nya kärnfamiljen blir lika lite belysta som relationerna i den ursprungliga familjen. Detta är dock inte så anmärkningsvärt då terapin försigick för fyrtio år sedan och boken kom ut innan familjeterapeutiska synsätt ännu utvecklats. Vad jag egentligen vill invända

mot är att boken inte tidigare kommit ut på svenska. Då den nu föreligger känns det individualterapeutiska synsättet snävt, då man under senare år riktat intresset allt mer mot interpersonella relationer och grupprelationer.

Sammanfattningsvis är framförallt bokens första del en fascinerande och gripande skildring som ger en bättre förståelse av de upplevelser som ligger till grund för de symptom och beteenden som vanligen registreras i läroböcker. Alla som kommer i kontakt med psykiskt sjuka medmänniskor bör ha glädje av denna skildring. Denna del är också, till skillnad från bokens andra del, lätt att förstå för en lekman.

Anne-Liis von Knorring

Efterlängtd bok om åldringsvård

ELSE MELIN, BERTIL STEEN:

Åldrande och åldringsvård

Biologiska, psykologiska och sociala aspekter

Esselte Studium 98 s, ca kr 42: —
inkl moms

Författarna — av vilka Else Melin är psykolog, numera verksam vid Gerontologiskt Centrum i Lund, och Bertil Steen, åldringsvårdsläkare vid Vasa sjukhus i Göteborg — har lyckats göra en lagom svår, didaktiskt välbalanserad lärobok för den personal som arbetar med äldre, främst inom den somatiska åldringsvården.

Som utgångspunkt har författarna konsekvent valt det friska åldrandet; detta grepp markeras genom disposition och rubriksättning. Uppläggningsen av textinnehållet har följt skett med hjälp av pedagogisk konsult, sjukvårdsläraren Margareta Sjöström, vars

namn skulle förtjäna sitt namn på titelsidorna. Bokens lay-out, med inskjutna frågor och rikt bildmaterial, följer senaste läro-medels-snitt, en appeal som bör ha följt av samarbetet med Esselte Studium.

Innehållet omfattar dels överblickar över sociala förhållanden för äldre, förr och nu, med ett särskilt avsnitt för miljöfaktorer och ett mindre avsnitt med juridiska aspekter; dels medicinsk text, avseende kroppsligt åldrande och de vanligaste ålderssjukdomarna, samt kortare avsnitt om åldrandets psykologi och socialt åldrande. Psykiska besvär nämns endast inne i text, boken vänder sig icke till mentalvårdspersonal. Minnesfunktionerna berörs dock förhållandevis utförligt och boken kan sägas till stora delar genomsyrad av psykologisk grundsyn.

Sammanlagt har man av ett i sig ganska tungt ämne lyckats få fram en text med stimulerande rytm mellan fakta och mer kåserande framställning; bilder med både udd och mjuk humor.

Det säger sig självt, att man av en bok i ett ämne, som hittills praktiskt taget saknat läroböcker, även önskar en del förbättringar. Sakregistret kommer således säkert att må väl av en omedrigering, där finns upprepningar och en del alltför detaljrika underrubriker. Litteraturlistan har ambitionen att omfatta såväl mycket populära som mycket fackmanna-mässiga texter, ett i och för sig lovvärt grepp, men den borde nog mer anpassas efter den målgrupp, som boken vänder sig till.

Likaså kan det för de tilltänkta eleverna vara svårt att selegera, vad som är viktig text. Kanske kan en kommande textändring kompletteras med klarare markering av de viktigaste avsnitten. De många underrubrikerna kräver också mycken konsekvens: i

en följande upplaga kan brister i logik ägnas särskild uppmärksamhet. Som exempel kan nämnas att man under en huvudrubrik (sid 50) kan ha inte mindre än sju underrubriker på samma sida, av vilka någon anger sjukdom (benskörhet), en annan organbeteckning (bindväv) och en tredje funktion (muskelfunktion).

Urvalet av facktermer bör beröras ytterligare något. I det stora hela har författarna vinnlagt sig om ett enkelt språk. Ibland vacklar dock användningen av ex en medicinsk term, som följande kanske inte är nödvändig att taga med i boken, men som tycks slinka in under vissa avsnitt och utebli i andra. Ordet atrofi förklaras under hud-avsnittet, det används, utan förtydligande, under annan huvudrubrik (s 51), det används inte alls under avsnittet om hjärnans tillbakabildning. I förordet används beteckningen demens som en självklar term, den förklaras heller inte under avsnittet om minnesnedsättningar, men först i slutet av boken (s 83) under huvudrubriken Sjukvård på ålderdomshem.

Någon gång blir det väl svåra termer för våra elever. Många av dessa kan förmodligen forceras, men några av de mest speciella torde kunna utgå (ex; s 61, "effektormekanism som samordnar ... responser").

Glömda rester från redigering-
en är "att vara i horisontalläge" (s 54), "att vara mer orörlig än vanligt" (s 55).

Slutligen en kommentar till några av bilderna. På foto, som avser att visa hur man rätt hjälper en äldre att resa sig från stol har den gamla olyckligtvis ena foten på en glidande trasmatta. Andra bilder är väl schematiska, där finns en faiblesse för geometriska figurer och pilar vilket bör medföra en del undran för våra elever.

Dessa marginella påpekanden

avser likväl endast finslipningar av en alldeles utmärkt bok i åldersvård. Boken kommer ytterst lägligt, vid en tidpunkt, då långtidsvårdens utbildning genomgår en kraftig utveckling.

Stig Waldton

Föredömliga kommentarer till abortlagen

INGE LINDQVIST:

Abortlagen

med kommentarer

Natur och Kultur 86 s, ca kr 24: — inkl moms

Den nya abortlagstiftningen, som trädde i kraft den 1 jan 1975, har en rad positiva konsekvenser. Abort har för kvinnans del avkriminaliserats och hon har själv rätt att bestämma om hennes graviditet skall avbrytas. Genom ett förenklat handläggande kan aborter utföras utan onödigt dröjsmål, det vill säga tidigt i graviditeten. Senaborterna minskar.

Genom tilltron till kvinnans förmåga att själv träffa ett avgörande i abortfrågan har man kunnat undanröja skiftande praxis på det lokala planet, i fråga om tolkningen av abortindikationerna. Läkaren behöver inte längre förutse svaghet eller söka psykiatriska diagnoser, som kunnat dölja kvinnans verkliga, ofta rent socialmedicinska nödläge. Inge Lindqvist ger i sin nyutkomna bok: Abortlagen med kommentarer, en ingående och saklig redogörelse för den nya abortlagen. Anvisningarna om lagens tillämpning är föredömligt klart, överskådligt och icke bara

för fackmannen begripligt framställda.

Olika abortmetoder beröres, liksom bakgrunden till den nya lagstiftningen. Sist redovisas ändamål och organisation av den preventivmedelsrådgivning, som blivit en naturlig och glädjande följd av abortlagen. Preventiv födelsekontroll börjar på allvar växa fram som en självklar del i samhällets hälso-service.

Sven Göran Svanberg

Ilskan som generositet

THEODORE ISAAC RUBIN:

Boken om ilska

Om den konstruktiva vreden och dess positiva effekter

Wahlström & Widstrand 109 s, kr 16: 50

Vi har lärt oss som barn att "vara snälla, behärska oss". Vi tror att detta är bra i mänsklig samlevnad. Vi lär oss våra individuella sätt att reagera. Men vreden i sig är lika grundläggande som hunger, törst och kärlek. Dr Rubin, som har en psykoanalytisk grundsyn, kallar vreden för vår mest förvängda känsla. Han visar hur vi skapar en brunn av känslomässigt avfall. Det är ett högt pris vi får betala för vår snedvidna, förträngda vrede: "Dålig mental hälsa, dålig fysisk hälsa, skador på mänskliga förhållanden — särskilt mellan föräldrar och barn — och rent av den mest elakartade av människans sjukdomar, kriget, är följd av förvängd vrede."

Rubin ger sig därför i kast med de metoder vi använder oss av för att klara oss från vår vrede, vår rädsla, våra blockeringar mot att känna och visa vrede. Han utmanar läsaren i sina konkreta beskrivningar av hur du och jag

maskerar vår vrede. Enligt Rubin blir vi därigenom alltmer oärliga och destruktiva mot såväl oss själva som omgivningen. Varje läsare kommer att känna igen sig i några av bilderna.

Boken om ilska vill föra oss vidare, inte bara avslöja oss. Från insikt om vad vi håller på med får vi möjligheterna att vrida rätt igen, att uttrycka vår vrede sunt, öppet, varmt! Rubin säger: Vreden måste upplevas, skingras och avslutas för att man ska kunna glömma och förlåta. Starka ord är vredens poesi. Antingen upplever man samtliga sina känslor, eller också så småningom inga alls. Förnekar man vreden måste man också förneka kärleken. Sunda vredeskänslor är liktydliga med respekt, förtroende och engagemang.

Rubin frågar läsaren: Sparar ni ilskan uteslutande åt era fiender? Varför är ni inte lika generös mot era vänner? Vågar ni satsa på vreden, på känslorna, på kärleken, på att vara er själv — på livet?

Du kommer att bli road, förargad, retad, förvånad, tycka att en del av Rubins påståenden är omöjliga att instämma i — men du är inte likgiltig och oberörd när du läser boken.

Anders Dolfe

Inte bara år till livet . . . utan också liv till åren

LANDSTINGSFÖRBUNDET:

Hälsopolitiken och de äldre

Framtida vård under debatt

33 s, 3: —

Landstingsförbundet har inför 1975 års kongress i Umeå utgivit en rad debattskrifter. En behandlar ett av de mest centrala problemen i dagens hälso- och sjukvårdspolitik, nämligen "de äldre".

Åldersgruppen 70 år och äldre, som 1950 uppgick till 450 000 personer, blir fördubblad 1980. 10 år senare kommer den att omfatta över 1 milj svenskar. Vårdbehovet ökar som bekant med stigande ålder. I åldern 45—49 år behöver vi knappt 5 vård dagar per person och år. När vi blir äldre än 85 år behöver vi 60 vård dagar per person och år.

Landstingsförbundet diskuterar den grundläggande frågan: "Är samhället berett att ta på sig ansvaret för bättre och mänskligare vård för den växande generationen av pensionärer?". Efter att ha tagit del av de fakta som redovisas i debattskriften, och som i sig är tidigare kända fakta, borde frågan närmast ställas så här: "Kan samhället över huvud taget utan mer grundläggande strukturella förändringar ansvara för en bättre och mänskligare vård?"

Författarna tycks i det stora hela vara medvetna om att ett helt nytt synsätt måste präglade sjukvårdsorganisationen, dess forskning och utveckling, "inte minst då det är frågan om att finna former för överföring av kunskap och information till övriga samhällssektorer av effekterna: till näringsliv och arbetsmarknad, arbetarskydd, socialförsäkring och social omvårdnad, trafik och ytttermiljö". I den del av debattskriften som behandlar den offensiva hälsovårdspolitikens optimistiska uppgifter om att vi håller på att skaffa oss kunskaper om var åtgärderna skall sättas in för att nå de bästa resultaten för att förebygga och förhindra sjukdom och vårdbehov, dvs en offensiv hälsovårdspolitik. En sådan optimism är till viss del ogrundad, icke minst med tanke på det begränsade antal försöksverksamheter som pågår.

I debattskriften har emellertid faktaunderlagets allsidighet fått vika för kravet på att i kortfattad

och lättsmält form väcka och underblåsa en berättigad debatt om förebyggande åtgärder och alternativa vårdformer. Klart är emellertid att ingen rät linje kan dragas ut från den hittillsvarande ökningen av personal mot 1900-talets slut. Andra sociala och medicinska vårdformer måste prövas.

Debattskriften: "Hälsopolitiken och de äldre" är en nödvändig påminnelse om ett alltid aktuellt problem.

Leif Svanström

Socialkunskap på danska och på svenska

HANNE REINTOFT

Om forsorg — en bok för begyndere

heter en lärobok i dansk socialvård utgiven av *Hans Reitzels förlag*. Författaren, Hanne Reintoft, är socialarbetare. Hon skriver välinitierat och i vissa stycken med stor inlevelse. Boken ger lättfattligt en bra beskrivning över dansk socialvård. Läsaren får inblick i alla de lagar och förordningar som styr verksamheten. Speciellt intressant kan det vara att läsa om Socialreformkommisionens arbete, motsvarar vår socialutredning. Bistandsloven som en följd av detta arbete beskrivs också. Boken lämnar även kunskaper om barnomsorg, åldersvård, det danska socialförsäkringsväsendet m m. Kortfattat får man även bakgrunden genom tillbakablickar i forsorgens historia.

Ett relativt utförligt avsnitt behandlar utbildningsvägar för socialarbetare. Den skiljer sig i flera avseenden från vår. Bl a har ju Danmark kommunala utbildningar för socialarbetare. Intressant är avsnittet om socialarbetarens roll. Man känner igen sig ganska ofta och kan konstatera att problemen är likartade.

Boken är lättläst även för den som inte dagligdags läser danska böcker eller har danska kontakter. Den ger snabbt kunskaper, visserligen ytliga, om dansk socialvård. På köpet lär sig läsaren den danska terminologin. Den vållar alltför många svenskar problem och alla klarar inte plejehjem och vuggestue. Boken är illustrerad med ett bra bildmaterial.

Avslutningsvis kan sägas: läs boken innan du träffar danska kolleger nästa gång. Det går lättare att umgås när man vet vad det handlar om.

INGEMAR MUNDEBO
BO STENVINKEL
OLLE VEJDE

Våra villkor

Esselte Studium, 126 s ca kr 32: — inkl moms

"Våra villkor", studiebok i socialkunskap för gymnasieskolans treåriga linjer av Ingemar Mundebo, Bo Stenvinkel och Olle Vejde är en bok som enligt förordet "vill stimulera till aktiviteter utanför skolan och vill klargöra de socialpsykologiska sammanhangen".

Boken bör hälsas med tillfredsställelse inte bara av lärare i socialkunskap utan även av socialarbetare som i olika sammanhang — studiebesök, lektioner — kommer i kontakt med dagens gymnasister.

Boken ger förslag till olika arbetsområden — boendemiljö; samhället; barnen och de unga; människan i arbetet och på fritiden; handikapp; alkoholproblem; m fl. Den lämnar anvisningar hur eleverna ska finna lättillgängligt material för sina grupparbeten. Avsikten är att boken ska användas vid sidan av ordinarie läroböcker i socialkunskap och den ger både lärare och elever möjligheter att anpassa de olika arbets-

områdena till de lokala förhållandena på skolorten.

Insprängt i boken finns utdrag ur socialpolitisk debatlitteratur, artiklar, reportage m m. Författarna har säkerligen medvetet plockat in stoff som av vissa kommer att upplevas provokativt. Det gör emellertid boken mera inspirerande och kommer säkerligen att höja debattertemperaturen i klassrummen.

Bra är att författarna tar upp vikten av att eleverna nog ska förbereda intervjuer och studiebesök. Alltför många socialarbetare har tyvärr upplevt att eleverna kommer dåligt förberedda. Kan boken ändra på bla dessa förhållanden kommer både lärare, elever och socialarbetare att tjäna på det.

Boken hade vunnit på att sidantalet hade utökats. Sidorna är nu hårt utnyttjade och det gör boken i vissa fall svår att överblicka. Detta ska dock inte vara avgörande för omdömet om boken. Den är sedd ur en socialarbetares ögon ett bra komplement och tillskott till de läroböcker som redan finns i socialkunskap.

Inger Norrman

Våra recensenter

Jan-Otto Ottosson är professor i psykiatri vid Göteborgs universitet. **Anne-Liis von Knorring** är underläkare på barnpsyk. kliniken, Umeå lasarett. Docent **Stig Waldton** är överläkare på Beckomberga sjukhus och **Sven Göran Svanberg** överläkare på kvin-nokliniken i Skövde. **Anders Dolfe** är psykolog vid psyk. kliniken, Skövde, och distr. läkare **Leif Svanström** är knuten till hälsovårdsenheten i Skaraborgs län. **Inger Norrman** är informationssekr. vid socialförvaltningen i Malmö.

Böcker till redaktionen

Lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård

i vissa fall
med kommentarer av Bertil Wengren
Liber Förlag 171 s, ca kr 30: —

Christina Österman, Sven Österman:

Transaktionsanalys

En introduktion
PArådet 51 s, ca kr 21: — inkl moms

Örjan Landell, Björn Sandström:

Vi och dom. Två generationers syn på varandra

Stugprojektet 33
Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet 75 s

Inge Maerkedahl, Merete Platz, Erik Jørgen Hansen:

Ansøgere til de erhvervsfaglige grunduddannelser

Socialforskningsinstituttet meddelelser nr 8
Teknisk Forlag Köpenhamn 144 s

Kent Zetterberg:

Liberalism i kris

Folkpartiet 1939—1945
Liber Förlag 428 s, ca kr 55: —

Sten Andersson:

Freud, Reich och den förtryckta sexualiteten

Prisma 100 s, ca kr 20: — inkl moms

Bengt I Lindskog, Bengt L Zetterberg (red):

Medicinsk terminologi

Nordiska Bokhandelns förlag 633 s, ca kr 110: — inkl moms